

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Aanpassing geurregelgeving veehouderijen

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

8 april 2026 / projectnummer: 4008

1 Advies voor de inhoud van het MER

Het Rijk wil de huidige geurregelgeving voor veehouderijen aanpassen (zie figuur 1). Aanleiding zijn evaluaties van de geurregelgeving¹ en een rechterlijke uitspraak² waaruit blijkt dat ter plaatse van geurgevoelige gebouwen niet altijd sprake is van een aanvaardbaar geurhinderniveau. Voor het besluit tot aanpassing van de geurregels wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie waardeert dat het Rijk advies heeft gevraagd over de benodigde inhoud van het MER, en wat daarbij noodzakelijk is om tot een goed afgewogen besluit te kunnen komen. Neem in het MER in elk geval alle informatie op die nodig is om te voldoen aan de inhoudsvereisten voor een MER.³ De Commissie beschouwt in dat kader de onderstaande, punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over aanpassing geurregelgeving voor veehouderijen het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Aanleiding en doel:** geef de aanleiding en ga daarbij in op de rechterlijke uitspraak, eerdere nationale evaluaties van de geurregelgeving en andere, recente (wetenschappelijke) publicaties. Neem in het MER het doel op van de beleidsverandering en concretiseer de doelstelling zo goed als mogelijk. Dat is nodig om duidelijk te kunnen toetsen hoe de voorgenen beleidsverandering en alternatieven en varianten bijdragen aan het doel (wat nu nog breed is geformuleerd).
- **Beleidskader:** beschrijf het beleidskader. Geef daarnaast een beschouwing hoe momenteel onder de Omgevingswet decentrale overheden eigen geurbeleid opstellen.
- **Afbakening:** de beleidsaanpassing die nu voorligt is enkel gericht op aanpassing van de grens- en standaardwaarden voor geur uit dierenverblijven, en hebben uitsluitend betrekking op de voorgrondbelasting. Dit om daarmee te voldoen aan de uitspraak van het Hof. De Commissie begrijpt deze smalle afbakening maar het is wel noodzakelijk om duidelijk te onderbouwen waarom andere onderdelen van het geurbeleid niet worden onderzocht, en waarom dit niet nodig zou zijn om de gestelde doelen te halen.
- **Referentiesituatie:** beschrijf duidelijk de referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkeling). Gebruik daarbij informatie uit het eerdere onderzoek (impactanalyse⁴), waarin naar de huidige geursituatie is gekeken in dertien gemeenten die gezamenlijk representatief zijn voor Nederland.
- **Alternatieven en varianten:** onderbouw de keuze van de alternatieven en varianten. Geef per alternatief en variant aan waarom is gekozen voor de weergegeven standaard- en grenswaarden.

¹ Bestuurlijke werkgroep evaluatie geurregelgeving veehouderij (2016), Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 29 383, nr. 282 en Commissie Geurhinder Veehouderij, Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 29 383, nr. 333.

² Gerechtshof Den Haag, 25 maart 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:431. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHDHA:2025:431> en de daaraan voorafgaande uitspraak van de Rechtbank Den Haag 14 september 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:9119.

³ Deze zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, artikel 11.3 voor plan-MER.

⁴ Landelijke impactanalyse aanpassing geurnormen veehouderijen, Antea Group en Pouderoyen Tonnaer, 3 april 2025.

- **Milieugevolgen en doelbereik:** vergelijk de milieugevolgen van de alternatieven en de varianten met de referentiesituatie. Het is hierbij nodig om kwantitatieve berekeningen te maken om ook inzicht te hebben in de cumulatieve geurbelasting. Zo kan ook de verandering in geurhinder inzichtelijk worden gemaakt. Maak gebruik van duidelijk kaartmateriaal en heldere tabellen. Laat zien in hoeverre de alternatieven en varianten bijdragen aan het gestelde doel.
- **Monitoring:** geef in het MER een aanzet voor het monitoringsplan. Beschrijf welke maatregelen of regels er achter de hand zijn voor het geval niet aan het doel wordt voldaan.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van 5 december 2025⁵. De Commissie herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

Locatie geurgevoelig gebouw	Standaardwaarde geurconcentratie als 98-percentiel	Grenswaarde als 98-percentiel
Binnen bebouwingscontour geur (niet concentratiegebied)	2,0 OU/m ³	8,0 OU/m ³
Buiten bebouwingsconctour geur (niet concentratiegebied)	8,0 OU/m ³	20,0 OU/m ³
Binnen bebouwingscontour geur (concentratiegebied)	3,0 OU/m ³	14,0 OU/m ³
Buiten bebouwingscontour geur (concentratiegebied)	14,0 OU/m ³	35,0 OU/m ³

Figuur 1: huidige standaard- en grenswaarden toelaatbare geur door veehouderijen uit het Bkl (artikel 5.109).

Aanleiding MER

De aanpassing van de huidige normen uit het Bkl voor toelaatbare geurbelasting is kaderstellend voor mer-(beoordelings)plichtige projecten en daarom is een MER nodig. Het gaat in ieder geval om categorie A1 'Installaties voor intensieve veehouderij' uit bijlage V van het Omgevingsbesluit.

Startgesprek

Op 11 februari 2026 vond een gesprek plaats tussen de werkgroepleden van de Commissie en een afvaardiging van het ministerie. Het ministerie heeft een toelichting gegeven op de NRD en het voornemen. De leden van de Commissie stelden ook verduidelijkende vragen over de NRD en het voornemen voor een goed begrip van de stukken.

⁵ Notitie reikwijdte en detailniveau – Aanpassing geurregelgeving veehouderijen. Opdrachtgever Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, opgesteld door TAUW. 5 december 2025.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de regering – besluit over de aanpassing van de geurregelgeving.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 4008 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Aanleiding en doel

2.1 Aanleiding

In de NRD is de aanleiding voor aanpassing van de geurregelgeving beschreven. Er wordt daarbij verwezen naar evaluaties van de huidige geurregelgeving voor veehouderijen en de uitspraak van het Hof.

Evaluaties geurbeleid en andere wetenschappelijke publicaties

Geef in het MER de resultaten weer van de evaluaties van het geurbeleid en geef aan op welke wijze het MER invulling geeft aan de evaluaties. Er wordt in de NRD verwezen naar de bestuurlijke werkgroep evaluatie geurregelgeving uit 2016 en de Commissie Geurhinder Veehouderij (Commissie Biesheuvel) uit 2019. Ga in het MER in op de volgende onderdelen en bevindingen uit de gehouden evaluaties van het geurbeleid:

- het aspect cumulatie (achtergrondbelasting) en de wijze waarop provincies en gemeenten hier invulling aan kunnen geven;
- de gezondheidsrisico's;
- aandachtspunten ten aanzien van het beleid (inclusief welke lacunes er zijn in het beleid) en de decentrale besluitvorming ten aanzien van geur door (veehouderij)activiteiten;
- de wijze waarop de normstelling voor de voorgrondbelasting is bepaald.

Na 2019 zijn er ook andere relevante wetenschappelijke publicaties geweest, zoals het onderzoek van de Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving (AWGL) uit 2023⁶. Geef in het MER aan of, en zo ja hoe, deze wetenschappelijke publicaties een rol spelen bij de aanleiding tot wijziging van geurregelgeving.

Uitspraken rechtbank en Hof

Er zijn rechterlijke uitspraken gedaan die aanleiding geven tot wijziging van de geurregelgeving, waarbij de uitspraak van het Hof de uitspraak van de rechtbank vervangt. Daarin is aangegeven dat met de huidige regelgeving geurgevoelige gebouwen onvoldoende worden beschermd tegen geurhinder. Uit de uitspraak van het Gerechtshof Den Haag van 25 maart 2025 volgt dat op de Staat de positieve verplichting rust om bij een bepaalde mate van geurbelasting in te grijpen. Dit met het oog op het bieden van bescherming aan bewoners van woningen.⁷

In de uitspraak stelt het Hof vast dat *“in ieder geval bij een voorgrondbelasting vanaf 25 ou_E/m³ (schattenderwijs corresponderend met een geurhinderpercentage van 35, zoals hierna verder zal worden toegelicht) een sterke indicatie bestaat dat de geurhinder (stank) die de woningen ondervinden in ieder geval het ‘minimum level of severity’ heeft bereikt en een directe impact heeft op de persoonlijke levenssfeer”*. Bij een geurbelasting van 25 ou_E/m³ is volgens het Hof de Staat zonder meer verplicht om wat te doen aan de geurbelasting.

⁶ Geurbelasting en geurhinder van veehouderijen: update van de blootstelling–responsrelatie. Van Aalsburg, Rogier en Wouters namens Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving, November 2023. [Geurbelasting en geurhinder van veehouderijen](#).

⁷ Rechtsoverweging 6.15 en verder.

Daarmee sluit het Hof niet uit dat ook bij een *lagere geurbelasting* beleidsmatig van een onaanvaardbare geursituatie sprake kan zijn of zelfs overheidsingrijpen noodzakelijk kan zijn. Geef aan op welke wijze deze uitspraak geïnterpreteerd wordt en daarmee richting geeft aan het beleidsvoornemen en het onderzoek in het MER.

2.2 Doel

Een duidelijk doel is belangrijk om te kunnen toetsen of het beleidsvoornemen het doel bereikt. Ook is een concreet doel belangrijk voor de alternatieven. Met alternatieven en varianten wordt bezien of er andere mogelijkheden zijn om het doel te bereiken en wordt per alternatief en variant aangegeven welke milieugevolgen daarbij horen.

In de NRD (paragraaf 2.1.2) is aangegeven dat het algemene beleidsdoel voor geur is *'het voorkomen van geurhinder en als dat niet mogelijk is, het zoveel mogelijk beperken ervan'*. Ook wordt het doel aangegeven *'om via een aanscherping van dit regelgevingskader voor gemeenten een bijdrage te leveren aan het realiseren van een aanvaardbaar geurniveau op geurgevoelige gebouwen'*. In de gestuurde brieven aan de Tweede Kamer (2023 en 2025) wordt het doel anders geformuleerd.⁸

Het doel zoals geformuleerd in de NRD is algemeen geformuleerd, waarbij volgens de NRD toetsing op doelbereik niet kwantitatief maar kwalitatief zal plaatsvinden. De Commissie komt hier later nog bij haar beschouwing over toetsing van milieugevolgen en doelbereik op terug (zie hoofdstuk 6 van dit advies). Zij adviseert de gehanteerde begrippen zoveel mogelijk te specificeren om duidelijkheid over het doel te geven. Wat wordt verstaan onder een *'aanvaardbaar geurniveau'*? Welke milieukwaliteit, welk percentage geurgehinderden en welke geurbelasting horen daarbij, voor welke situaties, en op welk moment is het streven om dat niveau te bereiken?

Verwijs daarbij naar wetenschappelijke en/of beleidsmatige onderbouwing en wat in de uitspraak van het Hof hierover is aangegeven. Geef aan wat wordt verstaan onder *'zoveel mogelijk beperken van geurhinder'*.

De Commissie merkt op dat het breed gestelde doel ook consequenties heeft voor de inkadering van het onderzoek. Daarmee wordt hinder c.q. gezondheid een belangrijk onderdeel van het rapport. Dat kan alleen door naast de voorgrondbelasting ook de verandering in cumulatie van geurbelasting in beeld te brengen.

⁸ Zo wordt onder andere gesproken over *'De aanpassing van de geurregelgeving voor veehouderijen moet bijdragen aan regelgeving die toekomstbestendig is en een zorgvuldige balans weet te vinden tussen alle betrokken belangen'* en *'het gaat daarbij zowel om het voorkomen van nieuwe situaties met een onaanvaardbare geurbelasting als het verminderen van bestaande overlast'*. [Kamerstuk 29383, nr. 442 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#) en [Kamerstuk 29383, nr. 405 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#).

3 Beleidskader en afbakening

3.1 Beleidskader

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de voorgenoemde wijziging van de geurregelgeving en of het voornemen kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- Europese regelgeving, zoals het Richtlijn industriële emissies (Rie)⁹;
- de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), de (ontwerp) Nota Ruimte en de doelen, kaders en uitgangspunten die daaruit vloeien voor onder andere leefomgeving, gezondheid en landbouw;
- relevante programma's zoals het concept Nationaal milieuprogramma;
- kaders voor het stellen van regels op rijksniveau, zoals onder de Omgevingswet de maatschappelijke doelen van de wet¹⁰ en het subsidiariteitsbeginsel¹¹.

Geef daarnaast een algemene beschouwing van decentraal (provinciaal én gemeentelijk) beleid- en regelgeving op het gebied van geurhinder. Geef hierin een globaal beeld in hoeverre en op welke wijze gemeenten gebruik maken van de mogelijkheid om eigen beleid en regels op dit thema te maken.

3.2 Reikwijdte van de aanpassing regelgeving (afbakening)

De Commissie ziet dat er op onderdelen al een afbakening heeft plaatsgevonden. Dat is onder andere beschreven in eerdere Kamerbrieven uit 2023 en 2025. Die afbakening wordt in de NRD 'uitgangspunten' genoemd, welke worden gehanteerd voor de alternatieven (en daarmee dus ook voor het voornemen).

Uit de NRD, de Kamerbrieven en het startgesprek met het ministerie is duidelijk geworden dat de wijziging van enkel de standaard- en grenswaarden van de voorgrondbelasting onderdeel van het voornemen is. De Commissie merkt op dat voor het reduceren van geurbelasting vanuit veehouderijlocaties er meer mogelijkheden tot aanpassing van onderdelen van het Bkl openstaan. Reducering van de geurbelasting kan via twee sporen, namelijk via het omgevingsplanspoor en via het vergunningenspoor. Het zwaartepunt in de NRD ligt bij de instructieregels voor geur, zoals deze zijn vastgelegd in het Bkl en waaraan bij de vaststelling van een omgevingsplanwijziging getoetst moet worden en minder bij de (milieu)vergunning. Leg uit waarom het zwaartepunt bij die instructieregels voor het omgevingsplan wordt gelegd, en waarom in de NRD slechts summier is ingegaan op het vergunningenspoor.

⁹ De Richtlijn industriële emissies en veehouderijen (Rie) is in de zomer van 2024 vernieuwd. De Rie stelt regels aan industrie en veehouderijen (intensieve varkens- en pluimveehouderijen) die een grote bijdrage leveren aan milieuverontreiniging in de Europese Unie.

¹⁰ Kortweg: het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Zie artikel 1.3 van de Omgevingswet.

¹¹ Het beginsel dat een bestuursorgaan van het Rijk een taak of bevoegdheid alleen uitoefent als dat nodig is met het oog op een nationaal belang en dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het provinciebestuur of gemeentebestuur kan worden behartigd, of als dat nodig is voor een doelmatige en doeltreffende uitoefening van taken en bevoegdheden van het Rijk of een internationaalrechtelijke verplichting. Zie artikel 2.3, derde lid, van de Omgevingswet.

Dit is relevant vanwege de geformuleerde aanleiding voor de aanpassing van de geurregelgeving en het daarbij aangegeven aandachtspunt namelijk *'de eerbiedigende werking en de mogelijkheden die gemeenten hebben om bestaande overlastsituaties te verminderen'*. Betrek in dit kader welke (al dan niet beperkte) mogelijkheden gemeenten hebben om bestaande overlastsituaties te beperken.

De Commissie acht het van belang dat de beperkte reikwijdte van de voorgestelde aanpassingen passend zijn bij het doel, dat beleidsmatig breed geformuleerd is. Het is daarom nodig om in het MER de reikwijdte van de voorgenomen beleidsaanpassing helder uiteen te zetten en te motiveren waarom voor deze afbakening wordt gekozen. Geef expliciet aan welke onderdelen van geurbeleid en -regelgeving niet worden veranderd, en waarom. De Commissie gaat onderstaand in op een aantal onderdelen waar een onderbouwing nodig is waarom ze geen onderdeel zijn van de beleidsaanpassing en daarmee dus van het MER.

Geen wijziging van geurafstanden voor diercategorieën zonder emissiefactoren

In de NRD staat dat er geen wijziging zal plaatsvinden van geurafstanden voor dieren zonder geuremissiefactoren omdat hier 'geen redenen' voor is. Dit betreft onder andere melkrundvee en paarden. In het huidige Bkl zijn de vastgestelde geurafstanden momenteel op een geurgevoelig gebouw binnen de bebouwingscontour 100 meter en buiten de bebouwingscontour 50 meter.¹² In het omgevingsplan kunnen deze afstanden worden verkleind tot respectievelijk 50 en 25 meter.¹³ Deze geurafstanden zijn al vele decennia niet gewijzigd. Sinds die tijd is echter de gemiddelde omvang van melkrundveehouderijen aanzienlijk toegenomen. Beargumenteer waarom de afstanden nog steeds voldoen en het voor het doelbereik niet nodig is om deze afstanden te actualiseren. Betrek hierbij ook de vraag of de betreffende geurregels kaderstellend zijn in het licht van de Delfzijl-uitspraak.¹⁴ Dit is van belang omdat in deze uitspraak de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelde dat milieunormen – in dat geval de geldende milieunormen voor windparken – niet mogen worden vastgesteld zonder een plan-MER. Dit plan-MER gaat dus niet in op de geurafstanden uit het Bkl voor diercategorieën zonder emissiefactoren, terwijl dit mogelijk mer-plichtig is. Hier is dus een nadere onderbouwing nodig.

Cumulatie van geur (achtergrondbelasting)

In de NRD staat dat er geen aanpassing is voorzien van de in artikel 5.92 lid 1 van het Bkl vastgelegde algemene instructieregel dat – kort samengevat – in een omgevingsplan rekening wordt gehouden met het aspect geur en dat die geurbelasting 'aanvaardbaar' is. Deze algemeen geformuleerde instructieregel ziet (ook) op de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting op geurgevoelige gebouwen¹⁵. Dit wordt in de bestaande regelgeving over geur van veehouderijen de 'achtergrondbelasting' genoemd. De Commissie merkt op dat de geurhinder op gebouwen in de omgeving van veehouderijen vaak niet enkel optreedt door de dierenverblijven/stallen van één enkele veehouderij, maar door bronnen van meerdere bedrijven samen. Geef daarom een goede onderbouwing hoe enkel de aanpassing van de toetswaarden voor de voorgrondbelasting zal leiden tot realisatie van de doelen, zoals geformuleerd in de NRD.

¹² Artikel 5.112 lid 1 van het Bkl.

¹³ Artikel 5.112 lid 2 van het Bkl.

¹⁴ AbRS 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395.

¹⁵ Geurgevoelige gebouwen zijn in ieder geval gebouwen met een woonfunctie, onderwijsfunctie, gezondheidszorgfunctie of bijeenkomstfunctie voor kinderopvang. Een gemeente kan in het omgevingsplan andere geurgevoelige gebouwen of locaties aanwijzen mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen.

Ga bijvoorbeeld in op het risico dat meerdere veehouderijen in een gebied ieder uitbreiden tot de maximale voorgrondbelasting, waardoor de cumulatieve geurbelasting en daarmee de feitelijke geurhinder toeneemt. Laat daarbij zien hoe en in welke mate gemeenten zelf kunnen sturen op de beschikbare (geur-)ruimte voor individuele veehouderijen gegeven de door gemeente gewenste cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) of feitelijke milieukwaliteit (omgevingswaarde). Beargumenteer daarnaast waarom het stellen van (nadere of uitgebreidere) regels voor cumulatie van geurbelasting geen onderdeel is van het voornemen en hoe dat zich verhoudt tot de gestelde doelen. Ga daarbij ook in op de uitspraken van het Gerechtshof Den Haag¹⁶ en de aanbevelingen van de Commissie Biesheuvel, in het bijzonder de aanbeveling om bij de aanpak van geurproblemen meer nadruk te leggen *"op specifieke omstandigheden in een gebied met meer-mogelijkheden voor decentrale overheden om rekening te houden met cumulatie en in te grijpen in bestaande situaties"* (Commissie Biesheuvel).

Andere activiteiten op veehouderijen met geuremissie

Bij sommige veehouderijen is naast de dierverblijven, ook sprake van geurbronnen als mest bewerking of -verwerking of opslag van mest en nat veevoer. Dit kan extra geurhinder met zich meebrengen. Onderbouw welke impact dit kan hebben op de ervaren geurhinder en waarom aanpassing van deze regels (zoals geformuleerd in het Bkl) wel of niet nodig is om de doelstelling te realiseren.

Beleidsvrijheid gemeenten

In dit traject wordt niet onderzocht welke mogelijkheden gemeenten hebben om omgevingsvergunningen in te trekken of aan te scherpen, bijvoorbeeld in die gevallen dat in bestaande situaties sprake is van overmatige geurhinder. Beargumenteer waarom beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit (zie Afdeling 8.5 van het Bkl) geen aanpassing behoeven om de gestelde doelen te halen.

3.3 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor de aanpassing van de instructieregels over geur door landbouwhuisdieren in een dierenverblijf, die zijn opgenomen in het Bkl. Geef de procedure voor besluitvorming weer.

4 Referentiesituatie

In een MER is de referentiesituatie de huidige toestand van het milieu plus de 'autonome ontwikkeling': de toekomstige milieutoestand zonder dat het voornemen of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Met de referentiesituatie worden de milieugevolgen van de alternatieven vergeleken.

¹⁶ Gerechtshof Den Haag, 25 maart 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:431.

Bepalen referentiesituatie

De Commissie constateert dat in de NRD niet concreet is aangegeven op welke wijze de referentiesituatie wordt gereconstrueerd en beoordeeld. Daarom beschrijft zij hierna wat nodig is om de referentiesituatie te beschrijven.

Het gedetailleerd in beeld brengen van de totale milieusituatie (met als focus geur) in Nederland is onderzoekstechnisch gezien complex en zou lange tijd vergen om weer te geven. Daarom adviseert de Commissie voor dit traject voor de referentiesituatie op enkele onderdelen (zie onderstaande opsomming) algemene (milieu)informatie te geven over de voorgrondbelasting als ook locatiespecifieke analyses te maken voor een cumulatief beeld van de geurbelasting. Gebruik daarbij de impactanalyse die door Antea Group en Pouderoyen Tonnaer in 2025 is uitgevoerd. Dit onderzoek is gebaseerd op gegevens van meer dan 2.000 veehouderijlocaties in dertien Nederlandse gemeenten. De Commissie gaat hieronderstaand op specifieke onderdelen op in.

1. Algemeen beeld benodigde (milieu)informatie

De Commissie adviseert een algemeen totaalbeeld te geven over de geur vanuit stallen voor dieren met een emissiefactor. Geef – zoals al in beeld gebracht met de gemaakte impactanalyse van Antea Group en Pouderoyen Tonnaer – het landelijk beeld van de vergunde voorgrondbelasting van veehouderijlocaties (geëxtrapoleerd vanuit de dertien gemeenten). Laat de spreiding van de voorgrondbelasting zien (in percentages en aantallen). Geef – ook conform de impactanalyse – aan wat in die spreiding de verdeling is per type veehouderijen (varkens, pluimvee et cetera). Neem wederom een tabel op waarin de procentuele verdeling geurgevoelige gebouwen per klasse voorgrondbelasting (binnen of buiten de bebouwingscontour) is weergegeven.

2. Locatiespecifieke berekeningen en analyses

Om daarnaast goed de milieugevolgen en het doelbereik van de verschillende alternatieven en varianten in beeld te brengen ten opzichte van de referentiesituatie, adviseert de Commissie locatiespecifieke berekeningen en analyses uit te voeren. Hierdoor komt ook de cumulatie van geurbelasting in beeld, dat relevant is voor de milieubeoordeling. Hierbij kan worden aangesloten bij de gemaakte selectie van dertien gemeenten¹⁷ die als basis hebben gediend voor de impactanalyse. Dit omdat het een representatieve afspiegeling betreft van gemeenten met geurhinder vanuit veehouderijen.¹⁸ Door deze dertien gemeenten locatiespecifiek te analyseren komt er beter inzicht van de totale huidige geurbelasting.

3. Referentiejaar

In de NRD wordt niet aangegeven welk referentiejaar wordt gehanteerd. De Commissie adviseert om als referentiejaar bijvoorbeeld 2030 te nemen, waarbij de zekere en vaststaande autonome ontwikkelingen kunnen worden meegenomen. Denk daarbij aan vergunningen of wijziging van omgevingsplannen waarover al is besloten maar welke nog niet zijn gerealiseerd.

¹⁷ Dit zijn: Barneveld, Overbetuwe, Land van Cuijk, Boekel, Gilze en Rijen, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Horst aan de Maas, Nederweert, Weert, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren.

¹⁸ Indien de afgelopen jaren omvangrijke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden (nieuwe of uitbreidingen veehouderijen of afname van geurgevoelige gebouwen), dan is een actualisatie van de gebruikte data nodig.

4. Luchtwassers met minder rendement op geurreductie dan beoogd

In het MER wordt voor de referentiesituatie uitgegaan van de feitelijke, legale situatie. Dit is dan ook de vergelijkingsbasis voor de alternatieven. De Commissie merkt op dat de afgelopen jaren onderzoek is gepubliceerd over de effectiviteit van luchtwassers in relatie tot geur. Laat zien welke impact dat heeft op de referentiesituatie.¹⁹

Scenario's

In de NRD is aangegeven dat er landelijke trends zijn, maar dat deze geen onderdeel zijn van de referentiesituatie (dus niet vallen onder de autonome ontwikkeling). De Commissie deelt die analyse. Het is onvoldoende zeker in hoeverre deze trends, ontwikkelingen of mogelijk voorgenomen beleid (landelijke) impact hebben op de geursituatie. Ze zijn mogelijk wel relevant en de potentiële impact is groot. De Commissie adviseert om een aantal ontwikkelingen in een scenario inzichtelijk te maken, met name het voorgenomen landelijk stikstofbeleid (waaronder de landelijke regelingen gericht op beëindigen van veehouderijbedrijven).

5 Alternatieven en varianten

5.1 Alternatieven en varianten

Het doel van alternatieven en varianten is om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de gestelde doelen te behalen en wat de milieugevolgen van deze alternatieven en varianten zijn. Beschrijf navolgbaar hoe de gestelde doelen de keuze en afbakening van de alternatieven en varianten hebben bepaald.

Alternatieven

In de NRD zijn vier alternatieven voorgesteld (zie figuur 2 van dit advies) en twee varianten (deze worden in de NRD 'subalternatieven' genoemd). De alternatieven zijn gericht op de aanpassing van de voorgrondbelasting. Mondeling is door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat toegelicht dat alternatief 1 en 4 voortkomen uit het participatietraject²⁰. Alternatief 2 en 3 zijn gebaseerd op een belangenafweging gemaakt binnen het ministerie.

¹⁹ Met name op varkensbedrijven worden zogeheten 'gecombineerde luchtwassers' gebruikt, die de uitstoot van ammoniak, geur en fijnstof reduceren. Gebaseerd op onderzoek van Wageningen University en Research (WUR)¹⁹ zijn daarom in het verleden (2018)¹⁹ de bij luchtwassers bij wet vereiste rendementen aangepast (geuremissiefactoren) naar de bestaande praktijk naar beneden bijgesteld. In de impactanalyse wordt daarom terecht gesteld dat voor meerdere veehouderijen met combi-luchtwassers de actuele vergunde geurbelasting hoger is dan de geurbelasting waarop deze vergunning oorspronkelijk is afgegeven.

²⁰ Participatietraject geurbeleving omwonenden van veehouderijen, Antea Group, 23 juli 2025.

Norm	Referentie	Alternatief 1	Alternatief 2	Alternatief 3	Alternatief 4
Standaardwaarde binnen bebouwingscontour	2 OU/m ³ niet-concentratiegebied 3 OU/m ³ concentratiegebied	2 OU/m ³ niet-concentratiegebied 3 OU/m ³ concentratiegebied	2 OU/m ³ alle gebieden - ontwikkelingsgebied, zoals een woonwijk = 3 OU/m ³	2 OU/m ³ alle gebieden	2 OU/m ³ alle gebieden
Standaardwaarde buiten bebouwingscontour	8 OU/m ³ niet-concentratiegebied 14 OU/m ³ concentratiegebied	8 OU/m ³ niet-concentratiegebied 14 OU/m ³ concentratiegebied	8 OU/m ³ alle gebieden - 14 OU/m ³ , bijv. vanuit ontwikkelingen op landbouwgebied - 10 OU/m ³ , bijv. vanuit ontwikkelingen op gebied van wonen.	8 OU/m ³ alle gebieden	5 OU/m ³ alle gebieden
Grenswaarde binnen bebouwingscontour	8 OU/m ³ niet-concentratiegebied 14 OU/m ³ concentratiegebied	8 OU/m ³ niet-concentratiegebied 14 OU/m ³ concentratiegebied	8 OU/m ³ alle gebieden	8 OU/m ³ alle gebieden	5 OU/m ³ alle gebieden
Grenswaarde buiten bebouwingscontour	20 OU/m ³ niet-concentratiegebied 35 OU/m ³ concentratiegebied	20 OU/m ³ niet-concentratiegebied 24 OU/m ³ concentratiegebied	20 OU/m ³ alle gebieden	20 OU/m ³ alle gebieden	5 OU/m ³ alle gebieden

Figuur 2: voorgestelde alternatieven met de verschillende geurnormen voor de voorgrondbelasting (bron: NRD).

De Commissie kan zich in het licht van de afbakening van de beoogde beperkte beleidswijziging – met de kanttekeningen zoals door de Commissie gemaakt in paragraaf 3.2 van dit advies – vinden in de bandbreedte van het alternatievenonderzoek.

Zij heeft nog wel enkele opmerkingen en aandachtspunten voor de vier voorgestelde alternatieven:

- Alternatief 1 wijkt ten opzichte van de andere alternatieven af door nog onderscheid te maken tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden. Het alternatief 1 houdt in dat voor concentratiegebieden meer voorgrond-geurbelasting wordt toegelaten en aanvaardbaar wordt geacht dan voor niet-concentratiegebieden. Licht toe waarom dit onderscheid voor dit alternatief nog wordt gehanteerd, aangezien uit het AWGL-onderzoek blijkt dat omwonenden van veehouderijen in concentratiegebieden (even) sterk gehinderd worden als daarbuiten. In lijn hiermee is het resultaat van het participatietraject dat respondenten uit de concentratiegebieden, die vanwege de bestaande soepelere normering daar veelal aan hogere geurbelastingen worden blootgesteld, in grotere mate getale aangeven geurhinder te ervaren dan respondenten uit de niet-concentratiegebieden.
- In de NRD is aangegeven dat met alternatief 1 wordt beoogd om te voldoen aan de minimale vereiste vanuit de uitspraak van het Gerechtshof in Den Haag. Daarbij wordt een norm van 24 ou_E/m³ voorgrondbelasting gekozen, omdat verwacht wordt dat een norm van 25 ou_E/m³ niet standhoudt bij rechtszaken. Beargumenteer de keuze voor 24 ou_E/m³ en waarom deze norm voldoet aan de rechterlijke uitspraak, mede in het licht van de opmerking daarover in paragraaf 3.2 van dit advies.
- De alternatieven richten zich op zowel nieuwe als bestaande situaties. In de NRD is aangegeven dat nog niet is bepaald op welke termijn bestaande vergunningen worden herzien. In de NRD is aangegeven dat dit afhankelijk is van ‘toekomstige, politieke en financiële randvoorwaarden die nu nog niet vaststaan’. Dit heeft impact op wanneer er daadwerkelijk effecten optreden voor de leefomgeving. De Commissie begrijpt dat het ingrijpen in bestaande situaties afhankelijk is van politieke en financiële randvoorwaarden. De Commissie adviseert daarom in het MER duidelijk te formuleren wanneer er formeel sprake is van een nieuwe situatie.

- Alternatief 4 is het meest verregaande alternatief om geurhinder te reduceren, wat aansluit bij de GGD-advieswaarden. Alternatief 4 kent ook een grote mate van overeenkomst met waarden voor bedrijven in de VNG-Handreiking Geur Industrie²¹. De Commissie merkt op dat de GGD-advieswaarden worden gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek²², met een brede begeleidingscommissie²³.
- De alternatieven 2 en 3 zijn tot stand gekomen op basis van een belangenafweging. Licht de belangenafweging toe en onderbouw waarom is gekozen voor de gestelde standaard- en grenswaarden in alternatief 2 en 3.

Varianten

De alternatieven richten zich op zowel nieuwe als bestaande situaties. De varianten binnen deze alternatieven richten zich op het maken van onderscheid tussen nieuwe en bestaande situaties. In een variant wordt per alternatief onderzocht dat bestaande situaties niet hoeven te voldoen aan de waarden per alternatief zoals weergegeven in figuur 2, maar moeten voldoen aan een maximale grenswaarde van 24 ou_E/m³. De Commissie adviseert om duidelijker aan te geven waarom binnen alle alternatieven voor de variant voor wijzigingen in bestaande situaties wordt gekeken naar 24 ou_E/m³.

5.2 Voorkeursalternatief (beoogde beleidsaanpassing)

In de NRD is aangegeven dat de beoogde beleidsaanpassing (voorkeursalternatief in termen van mer) valt binnen het alternatievenonderzoek. De Commissie beveelt aan om het voorkeursalternatief expliciet in het MER op te nemen. Vermeld de afwegingen voor de leefomgeving en de optimalisaties die bij het voorkeursalternatief zijn gemaakt, zodat deze navolgbaar worden. Vergelijk de milieueffecten en het doelbereik met die van de onderzochte alternatieven en referentiesituatie. Dit maakt aan besluitvormers, belanghebbenden en omwonenden duidelijk welke overwegingen over de verschillen in effecten tussen alternatieven het VKA hebben beïnvloed.

6 Onderzoeksaanpak milieugevolgen en doelbereik

De NRD is nog zeer algemeen over de wijze waarop de milieugevolgen en het doelbereik van de alternatieven en varianten ten opzichte van de referentiesituatie in beeld worden gebracht.

De Commissie geeft in dit hoofdstuk, in aanvulling op de NRD, per thema en indicator adviezen en aandachtspunten over hoe de referentiesituatie en gevolgen van alternatieven en varianten in beeld kunnen worden gebracht. Het in beeld brengen van milieugevolgen moet aansluiten bij het geformuleerde beleidsdoel en passen bij het detailniveau van het besluit, in dit geval wijziging van de geurregelgeving van het Bkl.

²¹ [Handreiking geur industrie 2025 | VNG](#).

²² Geurbelasting en geurhinder van veehouderijen: update van de blootstelling-responsrelatie. Van Aalsburg, Rogier en Wouters namens Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving, November 2023. [Geurbelasting en geurhinder van veehouderijen](#).

²³ Zoals RIVM, Infomil (nu IPLO), Omgevingsdiensten en provincie Noord-Brabant.

Daarnaast moet in het MER worden beoordeeld of het voornemen en de alternatieven uitvoerbaar zijn, bijvoorbeeld of er conflicten kunnen optreden met de natuurwetgeving.

Neem verder bij de beschrijving en beoordeling van de milieugevolgen en het doelbereik voor het MER de volgende richtlijnen in acht:

- In de NRD is aangegeven dat de beoordeling van de effecten op een vijfpuntschaal plaats zal vinden. Per thema wordt de klasse-indeling nog specifiek uitgewerkt. Hanteer onderscheidende klasse-indelingen, zodat verschillen duidelijk zichtbaar worden. Kortom: wanneer is iets zeer positief of zeer negatief? Let daarbij op consistentie tussen de gehanteerde criteria.
- In hoofdstuk 4 van dit advies over het in beeld brengen van de referentiesituatie heeft de Commissie al geadviseerd om de dertien gemeenten uit de impactanalyse te gebruiken. De milieugevolgen van de alternatieven en varianten moeten dan ook voor dezelfde dertien gemeenten worden vergeleken. De resultaten vanuit de analyse van dertien gemeenten kunnen geëxtrapoleerd worden en daarop kan een milieubeoordeling worden gemaakt. Zo ontstaat er een goed beeld van de (cumulatieve) milieugevolgen die kunnen optreden.
- Indien op onderdelen een kwalitatieve beoordeling aan de orde is, geef dan een duidelijke beschrijving van hoe deze tot stand is gekomen. Dat betekent een onderbouwing van de expertbeoordeling zodat deze navolgbaar en herhaalbaar is. Beschrijf welke bronnen en expertises zijn benut en met welke groepsgrootte van experts en opzet is gewerkt.
- Gebruik in het MER waar nodig duidelijke kaartbeelden en illustraties met een duidelijke legenda.
- Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van de beleidsaanpassing worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

Beoordeling van gemeentelijke afwegingsruimte (standaard- versus grenswaarde)

De alternatieven hebben verschillende waarden voor geurbelasting: de standaardwaarden en de grenswaarden. De grenswaarden betreffen de maximale waarden die gemeenten als grens voor de voorgrondbelasting mogen toepassen. Alternatief 4 is het enige alternatief waar de standaard- en grenswaarde hetzelfde zijn. Bij de andere alternatieven zijn er behoorlijke verschillen tussen de waarden. De milieugevolgen van de alternatieven kunnen daarmee in de praktijk dus verschillen: de ene gemeente zal kiezen voor het hanteren van de standaardwaarden, terwijl andere gemeenten kiezen om hogere waarden te hanteren of houden zo mogelijk de uiterste grenswaarden aan. Breng de milieugevolgen en het doelbereik in beeld van de situatie waarin de standaardwaarde wordt gehanteerd als waarin de grenswaarde wordt gehanteerd. Dit is nodig voor het goed in beeld brengen van de bandbreedte van de milieugevolgen, mede in het licht van de doorwerking op cumulatie.

Gebruik huidige reken- en beoordelingssystematiek

In het MER, bij het weergeven van de milieugevolgen van de referentiesituatie en de alternatieven en varianten, wordt gebruik gemaakt van V-Stacks. De Commissie begrijpt deze pragmatische afweging zodat resultaten van de alternatieven en varianten goed vergelijkbaar zijn met de huidige situatie waarbij V-Stacks wordt gebruikt.

Met het programma V-Stacks wordt de gemiddelde emissie per dier in combinatie met emissiebeperkende voorzieningen in de stal en de meteorologie doorgerekend naar een geurbelasting van de omgeving. Deze methode kent een aantal beperkingen:

- Het gebruik van de gemiddelde geuremissie per dier in de rekenmethode. Er wordt uitgegaan van een gemiddelde geuremissie per dier, maar de geuremissie van verandert gedurende de levensloop.²⁴
- Het gebruik van gemiddelde reductiepercentages voor luchtreinigingssystemen als luchtwassers terwijl de praktijk is dat er zowel beter werkende als slechter werkende systemen te zijn.

Gezien de beperkingen en onzekerheden in beoordeling van de milieugevolgen en het doelbereik adviseert de Commissie –in algemene zin– de onzekerheden te beschrijven van het V-Stacks model.

Grensoverschrijdende effecten

In de NRD is aangegeven dat er geen aanzienlijke milieueffecten optreden in België en Duitsland omdat ze lokaal van aard zijn. Deze effecten worden daarom niet in het MER weergegeven. De Commissie merkt op dat aanscherping van de geurregelgeving primair een positief milieueffect zal hebben door minder (cumulatieve) geurhinder. Dit zal ook in gebieden aan de grens met veel veehouderij lokaal impact hebben op inwoners in het buitenland. In het SEA (Strategic Environmental Assessment) Protocol²⁵ is aangegeven dat grensoverschrijdende effecten duidelijk moeten worden gemaakt, en dat maakt daarbij geen onderscheid tussen negatieve of positieve effecten. De Commissie adviseert daarom om wel in te gaan op grensoverschrijdende effecten. Dit kan, in aansluiting op de eerdergenoemde impactanalyse, door een aantal grensgemeenten zoals Baarle-Nassau en Roerdalen mee te nemen in de beoordeling.

6.1 Geurhinder en gezondheid

De grootste impact van de aanpassing van het beleid is dat geurbelasting vermindert door verlaging van de voorgrondbelasting, wat mogelijk ook effect heeft op de cumulatie (achtergrondbelasting). De Commissie merkt op dat in de NRD de focus in de beoordeling ligt op de voorgrondbelasting, maar dat omwonenden vaak niet te maken hebben met één geurbron, maar geurhinder ervaren van meerdere geurbronnen vanuit dierenverblijven (van dieren met geuremissiefactor). Voor het beoordelen van de milieugevolgen is het daarom ook nodig om goed de cumulatieve geurhinder te onderzoeken. De geschetste alternatieven kunnen namelijk verschillen in de gevolgen voor cumulatie van geurbelasting, en daarmee de impact op de geurhinder, zowel op de frequentie van geurhinder als het aantal geurgehinderden. Ernstige geurhinder kan stress-gerelateerde gezondheidsklachten veroorzaken zoals hoofdpijn, duizeligheid en misselijkheid.²⁶

In onderstaande paragrafen geeft de Commissie eerst aan hoe de (cumulatieve) geurbelasting in beeld kan worden gebracht, en vervolgens op welke wijze de vertaalslag naar de beoordeling van geurhinder kan worden gemaakt.

²⁴ De geur van een dier neemt toe naarmate het dier groter en ouder wordt.

²⁵ Zie [Milieueffecten in een ander land | Informatiepunt Leefomgeving](#).

²⁶ Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid, Kennisbericht Geur: <https://www.kennisplatformveehouderij.nl/sites/default/files/2022-11/KB%20Geur%20versie%2010%20feb.pdf>.

6.1.1 Geurbelasting

In de NRD wordt aangegeven om in het MER bij de verandering van de voorgrondbelasting alleen –op basis van een steekproef– aan te geven hoeveel knelpunten verbeteren. Voor de achtergrondbelasting is het voorstel om enkel een kwalitatieve beoordeling te geven. Niet is aangegeven op welke wijze dat zal gebeuren. De Commissie adviseert – zoals eerder weergegeven bij de referentiesituatie– een andere aanpak te hanteren en gaat hier onderstaand nader op in. Een kwalitatieve beschouwing – zoals voorgesteld in de NRD – geeft te weinig houvast voor een goede en onderscheidende milieubeoordeling van de alternatieven en varianten en daarmee ook te weinig milieu-informatie voor de besluitvorming.

Kwantitatieve berekeningen en analyses in dertien gemeenten

De Commissie adviseert de alternatieven en varianten ten opzichte van referentiesituatie te vergelijken door dit concreet toe te passen op de gekozen dertien gemeenten uit de eerdergenoemde impactanalyse. Zo wordt zichtbaar wat de alternatieven en varianten bijdragen aan minder geurbelasting (in cumulatie) en hoe de alternatieven en varianten bijdragen aan de gestelde doelen.

Geef de veranderingen in de dertien gemeenten weer met duidelijke tabellen en met algemene kaartbeelden (zonder dat het herleidbaar is naar individuele woningen en bedrijven) zodat duidelijk is welke verandering in geurbelasting plaatsvindt. Doe dit zowel in aanpassing van het aantal knelpunten dat wordt opgelost als de daadwerkelijke gevolgen voor afname geurbelasting op geurgevoelige gebouwen. Hiervan kan vervolgens een kwalitatieve beoordeling worden gemaakt door de resultaten van de dertien gemeenten te extrapoleren naar een landelijk beeld.

Landelijke veranderingen voorgrondbelasting

De Commissie adviseert het verwachte totaalbeeld van veranderingen door alternatieven en varianten op de voorgrondbelasting van veehouderijlocaties weer te geven, geëxtrapoleerd vanuit de dertien gemeenten. Laat de spreiding van de voorgrondbelasting zien (in percentages en aantallen). Geef aan wat in die spreiding de verdeling is van de verschillende typen veehouderijen (varkens, pluimvee et cetera). Neem een tabel op waarin de procentuele verdeling geurgevoelige gebouwen per klasse voorgrondbelasting (binnen of buiten de bebouwingscontour) is weergegeven.

6.1.2 Beoordeling geurhinder

De Commissie benadrukt de noodzaak om aan te geven wat de relatie is tussen de geurbelasting en de geurhinder, uitgedrukt in percentages geurgehinderden²⁷. De Commissie adviseert daarbij zowel het percentage hinder als het percentage ernstige hinder te geven (zowel voor de referentiesituatie als voor de alternatieven en varianten). De mate van ernstige hinder wordt nationaal en internationaal gezien als belangrijke maat voor milieubeleid.

De landelijke beleidsaanpassing richt zich op het reduceren van de voorgrondgeurbelasting om daarmee te komen tot een aanvaardbaar cumulatief geurhinderniveau.

²⁷ Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de blootstelling–respons relatie die is afgeleid van onderzoek Van Aalsburg, Rogier en Wouters namens Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving uit 2023.

Hoeveel procent hinder en ernstige hinder aanvaardbaar is, wordt in het NRD niet aangegeven. Daarom heeft de Commissie geadviseerd in het MER in te gaan op het aanvaardbare cumulatieve geurhinderniveau (zie het gestelde over doelbereik in paragraaf 2.2 van dit advies).

In het voorstel van de Commissie om aan de hand van de gegevens uit de impactanalyse van Antea en Pouderoyen Tonnaer (2025) kwantitatieve berekeningen uit te voeren kan een betere duiding gegeven worden van de verwachte cumulatieve geurhinderreductie en ernstige hinderreductie van de alternatieven en varianten ten opzichte van de referentiesituatie. Daarmee kan beter inzicht verkregen worden of het doel van een “aanvaardbaar geurniveau” – uitgedrukt in percentage geurgehinderden – ook in de praktijk bereikt wordt door reductie van de voorgrondgeurbelasting.

6.2 Overige milieueffecten

Naast de impact op geurhinder kunnen er ook andere milieueffecten optreden door de beleidsverandering. In de NRD is aangegeven dat ook de volgende onderscheidende (indirecte) milieuthema's worden onderzocht: fijnstof, bioaerosolen en stikstofdepositie. In deze paragraaf geeft de Commissie in aanvulling op de NRD welke andere milieu-informatie naast geurhinder belangrijk is om weer te geven in het MER. Dit kan vaak op een abstracter niveau, met kwantitatieve schattingen of kwalitatieve onderbouwingen.

6.2.1 Luchtkwaliteit

De verandering van de geurregelgeving zal ook mogelijk een impact hebben op de luchtkwaliteit. Dit betreft een verandering van primair en secundair fijnstof. Geef een globale inschatting wat de mogelijke veranderingen zijn op fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}), waarbij er een grote onzekerheid zit vanwege de verschillende oplossingsrichtingen die er zijn (technische oplossingen, verplaatsing bedrijf of minder dieren).

6.2.2 Natuur

In de NRD is aangegeven dat de effecten op stikstofdepositie kwalitatief worden beschreven. De Commissie merkt op dat de verschillende oplossingsrichtingen (technische oplossingen, verplaatsing bedrijf of minder dieren) verschillen in impact kunnen hebben op verandering van emissies en deposities, en er daarmee dus grote onzekerheden zijn voor het duiden van emissieveranderingen (en nog onzekerder is vervolgens de vertaling naar deposities). Ga hier nader op in in de beoordeling.

6.2.3 Energie

Er zijn diverse technische maatregelen mogelijk om de geurbelasting te verminderen. Denk hierbij aan het aanpassen van de stalventilatie, het verhogen van de uittreesnelheid en het toepassen van luchtwasinstallaties.

Deze maatregelen zorgen voor een (lichte) toename van het energiegebruik. Geef in algemene zin aan wat veranderingen zijn in energiegebruik als geur wordt gereduceerd met technische maatregelen.

7 Overige adviezen

7.1 Monitoring

In de NRD wordt enkel verwezen naar de monitoringsverplichtingen vanuit de Omgevingswet. Daarbij wordt niet aangegeven op welke wijze dat wordt ingevuld.

De Commissie adviseert in het MER een aanzet voor het monitoringsplan op te nemen. Beschrijf daarbij de frequentie van monitoring en evaluatie aan en wie verantwoordelijk is. Laat zien welke maatregelen of regels er achter de hand worden gehouden voor het geval niet aan het doel wordt voldaan. Beschrijf wat de milieueffecten zijn van deze achter de hand gehouden maatregelen. De Commissie adviseert daarbij ook in te gaan op hoe en met welke frequentie periodieke herijking plaatsvindt aan de hand van wetenschappelijk verbeterde modellen en meetmethoden.

7.2 Vorm en presentatie

De vergelijking van de alternatieven verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijkingen bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal/tabellen en figuren, met duidelijke legenda.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Hugo van Belois
mr. Rachid Benhadi
mr. drs. Peter Glas (voorzitter)
Tom Ludwig MA (secretaris)
ir. Frits van der Schans
drs. Rik van de Weerd
drs. Rob van Woerden

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Aanpassing geurregelgeving veehouderijen.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het categorie A1 'installaties voor intensieve veehouderij'.

Bevoegd gezag besluit

De regering.

Initiatiefnemer besluit

Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [4008](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl

